

van Praag (15 maart 1939) werd hij opnieuw als militair attaché naar de Duitse hoofdstad gezonden: men wist dat hij er uitstekende relaties had; welke dat precies waren, hield Sas uiteraard verborgen.

De berichten die Sas, door Oster gewaarschuwd of op grond van eigen observaties, naar Den Haag ging doorgeven, kregen spoedig een alarmerend karakter; spoedig waren er ook bij GS III en, in het algemeen, bij de generale staf velen die ze overdreven achtten. Sas rapporteerde in mei '39 dat de Duitsers over sterke eenheden parachutisten en luchtlandingstroepen beschikten. Toen hij enkele weken later in Den Haag was, 'werd er', vertelde hij later de Enquêtecommissie, 'met hoon over dit rapport gesproken door collega's van de Inlichtingendienst. Zulke troepen zijn geen gevaar, zo werd er geredeneerd: die vangen we met hooivorken op!'¹ Niet veel later wist Sas te berichten dat Hitler besloten had, Polen aan te vallen en dat bij die gelegenheid Duitse militairen misbruik zouden maken van Poolse uniformen.² Na Polens nederlaag stond het voor Sas vast dat nu West-Europa aan de beurt zou komen, zulks met inbegrip van Nederland: in 1914 had het Duitse opperbevel Limburg gespaard, Sas nam aan (en legde die conclusie eind september in een brief aan generaal Reynders vast) dat dat opperbevel nu een zo breed mogelijk aanvalsfront zou kiezen. 'Thans', zei hij begin oktober tegen Oster bij een van hun vele ontmoetingen, 'neemt men de kortste weg en gaat men er dwars doorheen.' 'Nu, zover is het nog niet', antwoordde Oster³ – en hij had gelijk: onze lezer herinnert zich misschien dat Hitlers eerste plan voor *Fall Gelb* (waarbij Nederland in eerste instantie tot de Grebbelinie bezet zou worden) de datum droeg van 19 oktober en zijn tweede (waarbij Limburg bezuiden Venlo Duits opmarsgebied zou worden) die van 29 oktober. De *Abwehr* werd hierover ingelicht en op 22 of 23 oktober kwam Oster bij Sas met de mededeling: '*Mein lieber Freund, du hast rechtgehabt; jetzt ist auch Holland an die Reihe.*'⁴ Een datum kon Oster nog niet noemen; die hing trouwens mede van de weersomstandigheden af – het zou, zei hij, wel de tweede helft van november worden voor het offensief zou worden ingezet.⁵

¹ G. J. Sas Jr.: 'Het begon in mei 1940', *De Spiegel*, 17 okt. 1953. Dit artikel werd door de zoon van Sas op grond van de door zijn vader nagelaten papieren geschreven. ² A.v. ³ Getuige G. J. Sas, *Eng.*, dl. I c, p. 208–09. ⁴ A.v., p. 209. ⁵ Deze laatste inlichtingen, door Sas na de oorlog niet vermeld, kwamen voor in het gecodeerde telefoonbericht dat de Belgische militaire attaché in Berlijn, kolonel Goethals, op 23 okt. 1939 naar Brussel zond. Goethals noemde zijn zegsman niet; dit was Sas. (R. van Overstraeten: *Albert I-Léopold III*, p. 392). Op 1 oktober had Goethals aan generaal van Overstraeten meegedeeld dat hij met majoor Sas nauw samenwerkte (a.v., p. 378–79).